

OP STOAPEL

Erfgoedvereniging Boelwerf Temse

Temse, 19 dec. Allereerst wensen we al onze lezers prettige eindejaarsfeesten en een gezond en voorspoedig 2012.

Wij met Op Stoapel hebben een extra lange editie klaargestoomd. De peilboot Paster Pype zal nooit meer varen; wij volgden de laatste dagen van zijn bestaan en gingen op zoek naar zijn geschiedenis. We brengen een uitgebreid verslag van het panelgesprek dat we organiseerden samen met vzw Tolerant in Rupelmonde. We gingen aan boord van onderzoeksschip Belgica dat te gast was in Temse. Tijdens het maken van deze nieuwsbrief zijn ons enkele mensen ontvallen die we blijvend in ons hart dragen. Verder nog heel wat nieuws over het reilen en zeilen van onze vereniging.

Veel leesplezier!

Peilboot Paster Pype gesloopt

De laatste reis van de Paster Pype, van Oostende naar Gent, 1 juli 2011

We berichten al eerder in deze nieuwsbrief over de teloorgang van de Paster Pype, een hydrografisch schip of peilboot gebouwd op Boelwerf in 1948. Ondanks zijn bescherming als monument in 2003 en de veelbelovende restauratieplannen van Maritieme Site Oostende (MSO) lag het schip jarenlang te verkommen aan de vismijn in Oostende. Paul Bertolo stuurde ons in juni een bericht dat het schip naar Gent werd gesleept om daar gesloopt te worden bij de firma 'Van Heyghen Recycling' in de Gentse haven. Wij hebben onmiddellijk contact gelegd met de sloper om te zien of er nog iets te redden viel. Het schip bleek

reeds behoorlijk kaalgeplukt te zijn in Oostende en ook de sloper had binnenin al zijn werk gedaan. We beseften meteen dat het schip, in deze staat niet meer te redden viel. Het is onvoorstelbaar hoe een schip dat niet onderhou-

De Paster Pype in de jaren 50, de stuurhut had toen nog een andere vorm

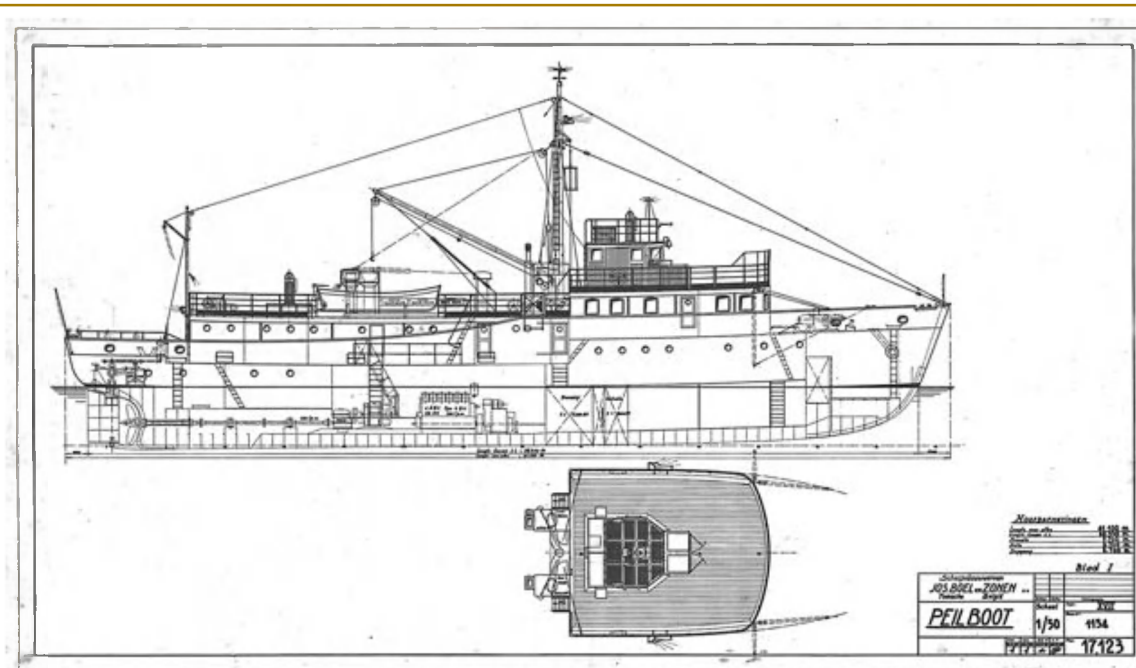
den wordt, onder invloed van de natuurelementen en zeewater wegroest in minder dan 10 jaar tijd. Het is een goede leerschool voor ons als vereniging. Het idee van een museumschip gewijd aan de Boelwerf is mooi maar praktisch niet haalbaar. (Vervolg P2)

Oprichting vzw Op Stoapel

Wil je onze vereniging mee versterken? Ga dan snel naar pagina 17 voor meer info.

OP STAP MET OP STOAPEL

Scheepvaartmuseum Mariëkerke (Bornem) za 11 feb 2012 14u. Info zie pagina 13

Het plan van peilboot Paster Pye uit 1947, zoals we het op glasnegatief in het archief vonden

Aankopen en restaureren is één ding, het schip onderhouden op langere termijn is nog veel moeilijker. Van de Paster Pye hebben we alsnog een paar trappen, enkele relingen van tropisch hout en de scheepshoorn kunnen recupereren. We hadden de sloper gevraagd om een deel van de boeg met de naam 'Paster Pye' op, te sparen. Dit stuk hebben we met de vereniging aangekocht en getransporteerd naar de CNR-loods in Rupelmonde waar het, dankzij vzw Tolerant, voorlopig mag verblijven. We willen dit stuk in de huidige staat bewaren en hopen het te kunnen tonen op onze Boelwerften-toonstelling in 2013 in Baasrode. Het is misschien een magere troost bij het heengaan van dit schip, maar door er

een boeiend verhaal aan te koppelen heeft dit tastbaar restant een hoge waarde. We zijn ondertussen ook in de Boelwerfarchieven in Temse gedoken en hebben aanbestedingsdossiers gevonden en mooie plannen op glasnegatief ontdekt.

Historiek Paster Pye

De Paster Pye werd bij Boelwerf in Temse (BN1154) gebouwd in opdracht van de Belgische marine die het schip bestelde in 1946.

Het werd genoemd naar een aalmoezenier, die zich eind 19de eeuw het lot aantrok van de arme Oostendse vissersbevolking en er in slaagde voor hen

een opvangcentrum en een schoolje op te richten.

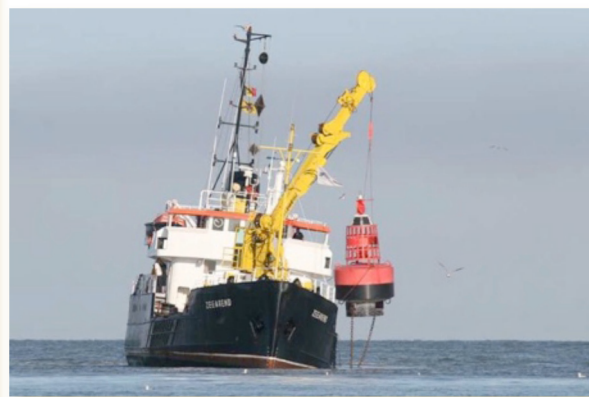
Het schip kreeg de opdracht de zeebodem voor de Belgische kust in kaart te brengen om de veiligheid van de scheepvaart te bevorderen. Dit hield onder andere in: het bepalen van de ligging van zandbanken en het opmeten ervan. Daarnaast werd het schip ook gebruikt als opleidingsschip voor de zeeloodsen. In feite was dit reeds de tweede Paster Pye die gebouwd werd.

Paster Pye I, Cockerill Yards

De eerste werd gebouwd door Cockerill Yards in Hoboken in 1939. Het was een elegant en tegelijk hypermodern en revolutionair schip voor die tijd. Zo had het schip geen schouw om een perfect panoramisch zicht te hebben van op de brug. De machinekamer bevatte 2 ABC dieselmotoren van 270 PK, elk gekoppeld aan een elektrische motor op één schroefas. Deze configuratie was toen erg vooruitstrevend. Zeer geschikt voor vaartuigen die veel moeten manoeuvreren en heel traag moeten kunnen varen. De boeienlegger Zeearend, gebouwd op Boelwerf in 1957, was uitgerust met een gelijkaardig voortstuwingssysteem. Tijdens ons bezoek aan de Paster Pye bij de sloper, zagen we per toeval dit schip liggen. Intussen is ook dit schip herleid tot een hoop verwrongen staal. (V P3)

De Paster Pye net in de verf gezet, de originele kleuren van de mooie gevormde romp waren zwart

De boeienlegger Zeearend in de Noordzee, ondertussen ook gesloopt in Gent

De eerste Paster Pye ontvluchtte Oostende bij de capitulatie van België in 1940, en zette koers naar Engeland. Door gebrek aan brandstof strandde het schip op een golfbreker ter hoogte van Dieppe en viel het in zo goed als ongeschonden staat in handen van de Duitsers. Ze waren onder de indruk van de aan boord gebruikte technologie en brachten de Paster Pye na herstelling en bewapening terug in de vaart. Het werd ingezet als commandovoertuig van de Vorposten Flotille (vloot van patrouille- en escorteschepen van de Kriegsmarine voor de kustlijn van de Noordzee) in Cherbourg, en kreeg het nummer V2001. Het begeleidde konvooien tussen Le Havre, Brest, Cherbourg en de Kanaaleilanden. Al gauw werd duidelijk dat het schip niet erg geschikt was om in slecht weer te varen. De grote ramen van de kaartenkamer begaven het op een stormachtige dag. Daarop werd het schip op 1

schip vaak onder vuur genomen door Britse jagers en torpedoboten. In 1942 liep het mis in een hevige sneeuwstorm. Bij het ter hulp komen van het aan lager wal geraakte schip Rüstringen, een ex-loodsvaartuig, kwam de V2001 zelf in de problemen en liep het vast op een zandbank voor de Oost-Friese eilanden. De 29 bemanningsleden van de V2001 werden gered maar 23 bemanningsleden van de Rüstringen kwamen om. Het was het einde van de eerste Paster Pye.

Paster Pye II, Boelwerf

Na de oorlog werd opdracht gegeven aan Boelwerf Temse een nieuwe Paster Pye te bouwen. Dit schip werd gebouwd onder leiding van ingenieur Frank Van Dycke naar de plannen van zijn voorganger gebouwd in Hoboken in 1939. Het werd nog geheel geklonken.

In de offerte lezen we o.a. dat de kostprijs van het schip geraamd werd op 17 miljoen oude Belgische franken. De tewaterlating vond plaats op 4 oktober

Een laatste trieste blik op de kaartenkamer met zijn grote ramen

In 1997 werd het schip onzeewaardig geacht en waren er dringend restauratiewerken nodig. Het schip zou met overheidssteun gerestaureerd worden nadat het beschermd werd als monument door toenmalig minister bevoegd voor varend erfgoed, Van Grembergen in 2003. Maritieme Site Oostende

Technische gegevens:

Bouw: Chantier J. Boel & Zonen, Temse, N° 1154. Bestelling 1946, Stapelloop 4/10/1948, aflevering 31/01/1949

Afmetingen:

Lengte over alles: 41,1 meter

Breedte: 7,74 meter

Gewicht: 290 Ton

Max Diepgang: 2,7 meter

Voortstuwing: Dieselelektrische aanrijving: 2 Dieselmotoren ABC 270/300 PK 500/550 tr/min. 1 elektrische motor Acec

Brandstofopslag: 30 ton Diesel

Snelheid: 11 knopen maximaal

Dienstsnelheid: 9 knopen

Bemanning: oorspronkelijk 20 personen nl. 1 commandant, 1 hydrograaf, 1 bureelhoofd, 4 onderofficieren, 4 loodsleerlingen en 8 matrozen

maart 1941 naar Rotterdam gebracht en daar verbouwd op de Wiltonwerf in Schiedam. Na deze aanpassingen heeft de V2001 konvooien begeleid tussen Rotterdam en Cuxhaven, Den Helder en Vlissingen. Net zoals zijn zusterschepen V2003 en V2004 werd dit

De klinkersploeg op de Boelwerf in 1947, velen onder hen hebben ongetwijfeld op de Paster Pye gewerkt.

1948 in het bijzijn van belangrijke genodigden zoals de toenmalige minister van verkeerswezen Achiël Van Acker. De Paster Pye heeft dienst gedaan als hydrografisch schip van 1949 tot 1985. Nadien werd het vervangen door de 'Ter Streep'. Daarna werd het schip in bruikleen ingezet als opleidingsschip voor de Koninklijke Marinekadetten.

(MSO) had de werken aangevat met een eerste schijf aan subsidiegelden. De bedoeling was dat de Paster Pye terug het zeegat zou kiezen in 2005. Door problemen bij MSO en het uitblijven van nieuwe subsidies is de Paster Pye echter onafgewerkt blijven liggen in Oostende tot de sloop eerder dit jaar. (V P4)

Een triest einde dat ons leert als erfgoedvereniging op onze hoede te zijn, want het is niet omdat iets beschermd is als monument dat het ook daadwerkelijk zal gerestaureerd en bewaard worden. De goede verstaander ziet hierin een verwijzing naar de Boelwerfkraan waarover later meer.

Op de valreep vernamen we dat er van de Paster Pye nog 2 maquettes zijn bewaard gebleven in het MAS in Antwerpen. Ook in Oostende zou er nog een maquette bestaan.

Speciale dank aan Alex Quienen, Geert Geysen, vzw Tolerant, scheepvaartmuseum Baasrode en de firma 'Van Heyghen Recycling' die het praktisch mogelijk maakten om enkele zaken van de Paster Pye te recupereren en te bewaren.

Lieven Muësen

Een laatste blik op achtersteven van de Paster Pye, reeds voor de helft gesloopt. Uiterst rechts zie je ook nog een restant van de brug van de Zeearend onder de sloopschaar.

Bronnen artikel: Boelwerfarchief gemeente Temse, Belgische Marine, Nieuwsblad, 'Paster Pye', het relaas van een verloren schip' van Urbain Ureel. (uit: Loodsen sport vereniging Oostende, 2005)

Maar wie was die Paster Pye?

Enkele jaren geleden wist ik de hand te leggen op een exemplaar van het weekblad *Ons Volk ontwaakt*. Niet de titel van het tijdschrift boeide me - verre van, ik was al lang klaarwakker - maar wel het feit dat ik in deze aflevering afbeeldingen vond van marionetten uit de normaalschool van Sint-Niklaas... Toen ik vorig jaar het boekje nog eens toevallig ter hand nam, was mijn verbazing niet gering wanneer ik, net voor de tekst over het poppenspel, een uitgebreid artikel vond over Hendrik 'Paster' Pye. Was dat niet de naam van dat schip dat volgens een recent tv-programma in Oostende lag te wachten op restauratie? Was dat ook niet de naam van het schip waarover ik kort geleden nog een Middelkerkse vishandelaar had horen zeggen dat men het scheepswrak zo lang had laten liggen dat het nu rijp was voor de sloop?

'Menhère Herrie' zoals hij door de Oostendse vissersgemeenschap genoemd werd, stierf op 3 juni 1926, kort na een bezoek aan Lourdes, waarvan hij - een mens maakt van alles mee - ernstig ziek terugkeerde.

Tweeënzeventig jaar eerder werd Hendrik Frederik op 12 januari 1854 geboren te Terhand-Geluwe als het tweede kind van het landbouwersgezin Pye. Na de gemeenteschool trok hij naar het College van Menen en later naar het Klein Seminarie te Roeselare waar hij filosofie studeerde. Na vier jaar theologische studies aan het Grootseminarie te Brugge werd hij in 1879 tot priester gewijd.

Na 5 jaar als leraar aan het College van Nieuwpoort, werd hij in 1884 onderpastoor van Sint Petrus en Paulus in Oostende. Hij werd er de vriend van de gehele vissersbevolking. Al vlug zag hij er hoe twaalf-, dertienjarige jongens zonder enige voorbereiding mee op visvangst moesten. Hij bemerkte de schrijnende armoë onder de vissersbevolking en hoe zij vaak hun *paaie* (procent van de opbrengst) moesten derven, omdat ze na veertien dagen op zee met magere vangst terugkeerden.

In 1886 werd hij aalmoezenier ter zee op twee visserijwachtschepen en dat gedurende vijf maanden in 't jaar. Daarbij was hij telkens een maand op zee ofwel op het stoomschip *Aviso Ville d'Anvers* dat de winterdienst deed of op het zeilschip *Ville d'Ostende*, dat in de zomer werd ingezet. Na de wapenstilstand werden deze schepen vervangen door de *Zinnia* die eigenlijk als oorlogskruiser was gebouwd. Deze wachtschepen moesten toezicht uitoefenen op de visserij, geschillen onder de vissers vereffenen en hulp en levensmiddelen verschaffen in geval van nood.

(Vervolg P5)